

mənşəli digər xalqlardan vyetnamlıları, kambocalıları, laosluları, şri-lankalıları və çinliləri misal göstərmək mümkündür. Fransada buddist məktəblərindən dördü öna çıxmışdır:

- 1.Şri-Lanka, Kamboca və Laos əsilli Teravada məktəbi;
- 2.Vyetnam mənşəli Mahayana, xüsusilə Marsel ətrafında geniş yayılmışdır. Limuzəndə isə Mahayana elm-təhsil mərkəzi yaradılmışdır.
- 3.Mahayana - zen, yapon və vyetnam mənşəlidir.
- 4.Tibet mənşəli Vajrayana. Bunların da dini rəhbəri Dalay Lamadır və əsas mərkəzləri Dordon və Bretanda yerləşir [2, s.142-146].

Buddizm ilə orta əsrlərdə - XIII əsrdə ilk tanış olanlardan ən məşhuru Marko Polodur. XVI əsrdə isə missionerlər axını ilə əlaqədar olaraq Fransua Ksaviyer Yaponiyaya, Matteo Riççi isə Çinə ekspedisiyaya göndərilmişdilər, elə bu vaxtdan etibarən bu dinlər öyrənilməyə başlandı. XVIII əsrdə maarifçilik dövrünü yaşayan Avropada Konfutsinin fikirlərinə daha çox üstünlük verirdilər. XIX əsrdə isə ilk hind mənşəli buddist mətnlərin tərcümə olunması ilə demək olar ki, hər şey dəyişdi. Buddizm hətta çox məşhur filosoflara belə, o cümlədən, Şopen Hauyer Mintşeyə təsir göstərmişdir [1, s.193-201]. XX əsrdə əlaqələr daha da genişləndi və qərb mütəxəssisləri şərqə doğru axın etməyə başladılar. Aleksandra David-Neel Tibetə gedən ilk belələrindən oldu.

Bununla belə, Qərbdə buddizmin yayılmasında xüsusi rolu olan üç əsas şəxsin adı xüsusi olaraq qeyd edilir. Bunlar aşağıdakılardır:

- 1.Tibetli Kalu Rənpöşe
2. Yapon Tezan Deşimarü
3. Vyetnamlı Tiç Nat Han

Zen haqqında olan elmi əsərlər tərcümə olunmağa başladı. Məhz buna görədir ki, hal-hazırda qərbdə buddizmin iki tanınmış məktəbi yapon və vyetnam mənşəli zen buddizmi və tibet mənşəli vajrayana daha çox tanınır. Yaponiya İkinci dünya müharibəsində məğlubiyyətə uğradı, 1949-cu ildə çinlilər Tibeti tutdular və beləliklə, Qərb dünyası ilk dəfə olaraq Dalay Lama ilə tanış oldu. Sonra isə Hind-Çin müharibəsini Vyetnam müharibəsi əvəz etdi və Cənub-Şərqi Asiya əsilli icmalar qərbdə, xüsusilə Fransada məskunlaşmağa başladılar. 1960-cı illərdə Asiyaya qərbdən gələnlərin sayı çoxalmağa başladı. Onlar xüsusilə Nepal və Yaponiyaya gedirdilər. Hazırda məşhur buddist təliminin başçıları Avropada və ABŞ-da yaşayırlar, burada çoxsaylı buddist mərkəzləri fəaliyyət göstərir.

Ədəbiyyat:

1. Baldinger-Achour A. Petit guide des grandes religions en France. Editions Liana Levi, 1998.
2. Choivy G. La religion en France de la fin du XVIIIe à nos jours. Paris, Hachette, 1991, 217 p.
3. Fərhadoglu M. Dinşünaslığın əsasları. Bakı, 1998.
4. Multikulturalizmə giriş, ali məktəblər üçün dərslik. Bakı, 2019. Elmi red.: akad. R.Mehdiyev.

Klimov Serqey
Azərbaycan Dillər Universiteti

BBMM AZƏRBAYCAN İCTİMAİ DİPLOMATİYASININ AKTORU KİMİ

Açar sözlər: Multikulturalizm, ictimai diplomatiya, imic

Keywords: Multiculturalism, public diplomacy, image

Ключевые слова: Мультикультурализм, публичная дипломатия, имидж

İctimai diplomatiya dövlətin xarici siyasətinin əsas alətlərindən biridir ki, bu da ölkənin dünya birliyində müsbət imicini formalaşdırmağa və ona diqqəti cəlb etməyə imkan verir.

Azərbaycanın ictimai diplomatiyası mədəniyyətlərarası ünsiyyət iştirakçılığı kimi müxtəlif mədəniyyət mərkəzləri, qurumlar, dövlət və qeyri-hökumət təşkilatları, fondlar, nümayəndəliklər, humanitar və mədəni əlaqələrin inkişafı agentlikləri, mədəniyyət və incəsənət xadimləri, KİV, biznes strukturları, özəl qruplar və şəxslər tərəfindən təmsil olunur.

İctimai diplomatiyasının mühüm aktorlarından biri də Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzidir.

Multikulturalizm həyat tərzinə çevrildiyi Azərbaycanın dünyada tolerantlıq nümunəsi kimi tanınmasının vacibliyini nəzərə alaraq multikulturalizm dialoqunun təşviqi və dəstəklənməsi, müxtəlif mədəniyyətlər və xalqlar arasında tolerantlıq və əməkdaşlığın yaradılması məqsədi ilə Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi (BBMM) yaradılıb. BBMM-nin Himayəçilər Şurasının sədri akademik, xalq yazıçısı Kamal Abdullayevdir.

BBMM Azərbaycan həqiqətlərinin təbliği və ölkəmizin imicinin daha da yüksəldilməsi baxımından mühüm bazaya çevrilib. Mərkəzin əsas məqsədi azərbaycançılıq ideologiyasına uyğun olaraq tolerantlığın, mədəni, dini və dil müxtəlifliyinin qorunub saxlanmasını, eləcə də Azərbaycanı dünyada multikulturalizm mərkəzi kimi təqdim olunmasını təmin etməkdir [2].

Mərkəz beynəlxalq təşkilatlarla fəal əməkdaşlıq edir, mədəniyyətlərarası qarşılıqlı əlaqə və tolerantlıq məsələlərinə həsr olunmuş seminarlar, konfranslar, sərgilər və festivallar keçirir. Bu təşəbbüslər müxtəlif etnik qruplar arasında möhkəm bağlar yaradır, qarşılıqlı anlaşma və əməkdaşlığı gücləndirir.

Mərkəzin əsas layihələrindən biri də ildə iki dəfə həm Azərbaycandan, həm də xaricdən müəllim və tələbələrin iştirakı ilə aparılan beynəlxalq multikulturalizm yay və qış məktəbləridir. Beynəlxalq multikulturalizm yay və qış məktəbləri multikulturalizm və ölkəmiz haqqında nəzəri biliklər əldə etmək, Azərbaycanda multikultural və tolerant dəyərləri aydın görməyə imkan yaradır.

Bu konfransın keçirilməsi dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan Azərbaycanın gənc dostlarının mənəvi birliyinin daha bir parlaq təzahürüdür. Başçılığın böyük marağında olan mədəniyyətlərarası dialoq üçün təbii platformalar məhz belə həyata keçirilir.

BBMM beynəlxalq ab-havanın yaxşılaşdırılmasına faydalı təsir göstərən Azərbaycan multikulturalizminin nailiyyətlərinin təbliği məqsədilə digər ölkələrdə də əsaslı fəaliyyətə sadiq olan xarici nümayəndəliklər şəbəkəsinə malikdir [1].

Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin fəaliyyəti, dünyanın bir çox ölkələrində Azərbaycan dili və mədəniyyəti mərkəzlərinin açılması, xarici universitetlərdə "Azərbaycan multikulturalizmi" fənninin tədrisi, mədəniyyətlərarası və dirlərarası dialoqun təşviqi qlobal təşəbbüslər vasitəsilə Azərbaycan mədəniyyətinin zənginliyini və onun beynəlxalq aləmə verdiyi töhfəni təqdim etmək və Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə müsbət imicini gücləndirmək buna imkan verir.

Ədəbiyyat:

1. Аббасов Т.М. В интересах глобальной разрядки [Электронный ресурс]. – URL: <http://www.anl.az/down/meqale/kaspi/2019/may/654691.htm>
2. Наша цель [Электронный ресурс]. – URL: <http://multikulturalizm.gov.az/ru/post/976/nasha-tsel.html>

Ахундова Севда
Бакинский Славянский Университет

МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛИЗМ В МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЯХ

Ключевые слова: многообразие культур, международные отношения, ООН, глобализация

Аçar sözlər: mədəniyyətlərin müxtəlifliyi, beynəlxalq əlaqələr, BMT, globallaşma

Key words: diversity of cultures, international relations, UN, globalization

На современном этапе конфликтность в международных отношениях отражает стремление политических элит внедрить свои этнические и культурные ценности в жизнь других стран. В итоге в мире растет конфликтный потенциал, процессы глобализации сталкиваются с идентичностью. Культура и мораль одной цивилизации могут отличаться от морали и культуры другой цивилизации. Между ними, однако, происходит взаимодействие, они влияют друг на друга, в результате появляются общечеловеческие ценности. В международных отношениях мультикультурализм проявляет себя в соответствии с обстоятельствами. В середине XX века, когда война потрясла основы европейской цивилизации, как реакция на преступления фашизма про-